Förändringar i listan över Holarktis fåglar – rapport från SOF:s Taxonomikommitté

Björn Anderson, Lars Svensson

Bakgrund

SOF har tidigare tagit fram en officiell lista över vetenskapliga och svenska namn på fåglar, *Holarktis Fåglar* (SOF 1995). Av denna framgår även den taxonomi som gäller på artnivå. Holarktis är det naturgeografiska område som omfattar Europa, norra Asien, stora delar av Mellersta Östern, Nordafrika samt Nordamerika.

Bara på den korta tid som gått sedan 1995 har forskningen och därmed kunskapen om fåglars taxonomi ökat dramatiskt. Inte minst möjligheten att använda DNA som hjälpmedel för klassificeringen av fåglarna efter släktskap har förändrat kunskapen. De nya rönen, men även en strävan på internationell nivå att bättre samordna taxonomi och vetenskaplig namngivning i Europa, har lett till att det nu är nödvändigt att förändra taxonomin i *Holarktis Fåglar*. SOF beslutade 2001 att inrätta en särskild kommitté för detta ändamål – Taxonomikommittén (Tk). Tk uppdrogs att löpande ansvara för taxonomin och svensk såväl som vetenskaplig nomenklatur inom Holarktis.

Tk har sedan starten bestått av följande ledamöter: Per Alström, Björn Anderson (sammankallande), Lars Larsson, Urban Olsson samt Lars Svensson. Staffan Bensch deltog inledningsvis.

Redan från början har Tk samarbetat med de övriga fyra existerande taxonomikommittéerna i Europa (Storbritannien, Tyskland, Frankrike och Nederländerna) enligt ett uppdrag formulerat av AERC[1]. De fem ländernas taxonomikommittéer bildar tillsammans ett råd inom AERC (AERC Taxonomic Advisory Committee, härefter TAC), och TAC har nyligen presenterat ett antal taxonomiska samt nomenklatoriska rekommendationer. Tk har med få undantag beslutat att följa dessa så snart AERC antar dem. Vid AERC:s möte i augusti i år i Rumänien beslutades, att alla förändringar om vilka TAC nu eller inom kort är eniga skall börja gälla som officiella rekommendationer från 1.1 2004. Några kontroversiella eller bristfälligt kända frågor kommer att bordläggas och utredas ytterligare.

Vi skall här redovisa hur beslutet påverkar *Holarktis Fåglar* samt mycket kortfattat redogöra för motiveringarna till förändringarna, såväl i fråga om taxonomi som namngivning. För svenskt vidkommande kommer förändringarna likaledes träda i kraft vid nyåret 2004.

Förändringar i ordningsföljd

Nyare taxonomisk forskning, med utnyttjande av genetiska analyser, pekar entydigt på nära släktskap mellan andfåglar och hönsfåglar, samt att dessa två, Galloanserae, utgör den äldsta gruppen av europeiska fågelarter, yngre än ratiterna (strutsar, emuer m.fl.) men äldre än t.ex. lommar, doppingar, havs- och storkfåglar. Den svenska artlistan kommer därför i fortsättningen att inledas med hönsfåglarna, följda av andfåglarna. Inga omkastningar inom dessa i förhållande till nuläget planeras för närvarande.

[1] AERC – Association of European Records & Rarities Committees – är ett sammanhållande europeiskt organ för list- och raritetskommittéerna i Europa och dess närområde.

Artbegrepp

Man kan kanske tycka att det naturliga vore att först ställa upp ett artbegrepp som ledstjärna innan man ger sig i kast med att bedöma de enskilda fallen. Det visade sig i Sveriges fall dessvärre vara omöjligt. Tk rymmer olika uppfattningar om bästa artbegrepp, och vill man säga något positivt om det är det, att vi därigenom har försäkrat oss om att frågorna har fått en bred belysning och diskuterats från olika aspekter innan en ändring rekommenderas. Även inom TAC som helhet finns alla tänkbara artbegrepp representerade.

De ledande artbegreppen har tidigare förklarats och diskuterats (se t.ex. Alström 1997, Nilsson 2002 och 2003, Olsson 1995) och skall inte tas upp här igen. Det räcker med att konstatera, att fåglarna är desamma oavsett vilket artbegrepp vi väljer, att evolutionen hela tiden pågår och kontinuerligt och i stort sett steglöst påverkar fåglarnas utseende och övriga egenskaper. Granskar man två av de ledande artbegreppen närmare, det biologiska artbegreppet och det fylogenetiska artbegreppet, är de naturligtvis på flera sätt olika, men skillnaderna är egentligen mindre än man i förstone tror och består främst i *var* man i ett flöde drar gränsen och säger ”Här har en ny art uppstått”. Fylogenetikern drar gränsen tidigare, anhängaren av det biologiska artbegreppet drar den senare.

AERC har vid ett tidigare möte gett några taxonomer i uppdrag att utarbeta riktlinjer för det taxonomiska arbetet på artnivå, och dessa har nyligen publicerats som ett dokument för den brittiska taxonomikommittén (*Guidelines for assigning species rank*, Helbig m.fl. 2002). AERC har beslutat följa dessa, men också noterat att en utvärdering av riktlinjernas hållbarhet och tillämpning återstår.

I korthet går *Guidelines* ut på att man bör fästa vikt vid *bedömd oåterkallelighet* (en population med särdrag skall för att betraktas som egen art ha nått en punkt då den sannolikt inte kommer att smälta ihop igen med närmast besläktade populationer), och att i fråga om allopatriska populationer (sådana med skild utbredning, utan kontakt) *flera orelaterade särdrag* skall finnas, och att dessa *särdrag skall ha minst samma dignitet* som skillnaderna mellan jämförbara sympatriskt levande arter (arter som häckar inom samma område). Riktlinjerna kan sägas vara en hybrid mellan eller sammansmältning av det biologiska artbegreppet och modernare fylogenetiska och monofyletiska teorier, inklusive det ”evolutionära artbegreppet” (Mayden 1997) och ”utvecklingslinjekonceptet” (de Queiroz 1998, 1999). Om vi får en allmän internationell uppslutning innebär det ett välkommet slut på en i en del avseenden improduktiv debatt. Låt oss nu ta itu med tillämpningen och ge ornitologerna en modern och mera enhetlig europeisk lista!

Vetenskapliga namn

Utöver förändringar av de vetenskapliga namnen på artnivå föreslås en del ändringar av släkttillhörighet, ofta som en följd av nya insikter om släktskap genom DNA-analyser. Man måste dock komma ihåg att bedömningen av hur vida eller snäva släkten och familjer skall göras till sin natur är mer subjektiv än när det gäller definition av arter och raser. Förslagen till förändringar i denna rapport är dock som regel uttryck för stor enighet bland vår tids taxonomer.

Vidare har AERC TAC rekommenderat – och Tk beslutat följa – de ändringar i den vetenskapliga nomenklaturen som David & Gosselin (2000, 2002a & b) har föreslagit. En hel del av dessa gäller en korrektare förståelse av de vetenskapliga namnens genus, vilket ofta

leder till ändrad böjningsändelse hos artepitetet (andra ordet i det vetenskapliga artnamnet). På grund av utrymmesbrist publiceras i denna artikel endast vad som berör Europa.

Svenska namn

Att svenska namn på fåglar ibland behöver ändras är tyvärr ofrånkomligt när tidigare raser nu skall betraktas som självständiga arter. Utöver ändringar orsakade av artuppdelningar har bara några få ändringar föreslagits där vi tyckt att det varit särskilt motiverat. Vi har lämnat korta motiveringar till valen där sådana har bedömts behövliga.

Förändringar

Ändrade namn och berörda arter har för tydlighets skull satts med halvfet i genomgången nedan.

Den skotska formen av dalripa, ”moripa”, får vetenskapliga namnet *Lagopus lagopus* ***scotica***.

Fjällripa får vetenskapliga namnet *Lagopus* ***muta***.

Nilgås får vetenskapliga namnet *Alopochen* ***aegyptiaca***.

Kricka delas upp i två arter: **kricka**, *Anas crecca*, med förekomst i Europa, Afrika och Asien, respektive **amerikansk kricka**, *Anas carolinensis*, med förekomst i Amerika.

Anm. Uppdelningen stöds inte bara av hanarnas olika dräkt utan även av att den amerikanska krickans närmaste släkting att döma av preliminära DNA-analyser tycks vara den sydamerikanska arten gulnäbbad kricka, *A. flavirostris*, snarare än den europeiska krickan.

Svartbrynad, mindre och gråkindad albatross får vetenskapliga släktnamnet ***Thalassarche*** och heter alltså *Thalassarche melanophris*, *T. chlororhynchos* och *T. cauta*.

Medelhavslira delas upp i två monotypiska arter: **medelhavslira**, *Puffinus yelkouan*, med åretruntförekomst i stora delar av Medelhavet, respektive **balearisk lira**, *Puffinus mauretanicus*, som häckar på Balearerna i västra Medelhavet. Det är den senare arten som utanför häckningstiden regelmässigt rör sig ut i Atlanten och upp till Biscaya och Bretagne och även har anträffats i Sverige.

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi, vokalisering, genetiska data, födosöksbeteende samt tidpunkt för häckning.

Havssula får vetenskapliga namnet ***Morus bassanus***.

Anm. En analys av mitokondrie-DNA hos hela gruppen av sulor visar att de tidigt har delat upp sig i tre huvudgrenar, och att detta bäst representeras av tre släkten, hellre än ett samlat. Arter som kapsula *Morus capensis* och australisk sula *M. serrator* står nära den europeiska havssulan, medan t.ex. brunsula *Sula leucogaster* och masksula *S. dactylatra* tillhör en annan gren.

Grönhäger, *Butorides striata*, byter namn till **mangrovehäger**, medan lotushäger, *Butorides virescens*, får namnet **grönryggad häger**.

Anm. Butorides striata, med utbredning i Asien, Mellersta Östern och Östafrika, är den minst gröna hägern i gruppen av övervägande rostbruna, gråblå och smutsvita små hägrar. Därtill växer lotusblomman främst i Asien och Egypten, inte i Nordamerika, där *B. virescens* häckar. Båda de tidigare namnen var därför inte helt lyckade. *B. striata* har tidigare sitt namn kopplat till mangrove på danska, holländska och ungerska, och kopplingen förekommer även i viss engelskspråkig och tyskspråkig litteratur. Grönryggad häger är en direkt översättning av det amerikanska namnet och syftar på att det är just ryggsidan som har en svagt metallgrön skiftning. Att förkorta namnet till ”grönhäger” skulle innebära en olämplig förvrängning av innebörden av namnet. Vi säger rödvingetrast, inte ”rödtrast” bara för att det är kortare. Lägg märke till den ändrade stavningen av mangrove~~grön~~hägerns vetenskapliga namn, *B.* ***striata.***

Större flamingo delas upp i två arter: **större flamingo**, *Phoenicopterus roseus*, med förekomst i Europa, Afrika och Asien, respektive **karibisk flamingo**, *Phoenicopterus ruber*, med förekomst huvudsakligen i Västindien och Centralamerika.

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi (inklusive dräkt, näbbfärg samt benfärg), spelbeteende samt lätena.

Kejsarörn delas upp i två arter: **kejsarörn**, *Aquila heliaca*, med förekomst i östra Europa och Asien, respektive **spansk kejsarörn**, *Aquila adalberti*, med förekomst på Iberiska halvön.

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi (inklusive tydliga skillnader i juvenil och subadult dräkt), genetiska data samt små men ~~konsistenta~~ konstanta skillnader i struktur hos adulta.

Jungfrutrana får vetenskapliga släktnamnet ***Grus*** och heter alltså *Grus virgo*.

Anm. Två oberoende studier av tranornas genetiska uppsättning visar att jungfrutranan inte skiljer sig från gruppen av arter som traditionellt förs till släktet *Grus*.

Springhöna får vetenskapliga namnet *Turnix* ***sylvaticus***.

Kragtrapp delas upp i två arter: **ökentrapp**, *Chlamydotis undulata*, med förekomst i Nordafrika inklusive Fuerteventura, respektive **kragtrapp**, *Chlamydotis macqueenii*, med förekomst i Mellersta Östern och Asien.

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi, spelbeteende samt genetiska data.

Styltsnäppa får vetenskapliga namnet ***Calidris*** *himantopus*.

Anm. Även om en genomgripande genetisk analys av hela släktet *Calidris* och dess närmaste släktingar ännu återstår, förefaller skälen till att placera just styltsnäppan i ett eget släkte svaga.

Enkelbeckasin delas upp i två arter: **enkelbeckasin**, *Gallinago gallinago*, med förekomst i gamla världen, respektive **wilsonbeckasin**, *Gallinago delicata*, med förekomst i Nordamerika.

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi, vokalisering, ljudet frambringat av stjärtpennorna vid spel samt möjligen även av genetiska data.

Fläckdrillsnäppa får vetenskapliga namnet *Actitis* ***macularius***.

Brednäbbad simsnäppa får vetenskapliga namnet *Phalaropus* ***fulicarius***.

Labb får svenska namnet **kustlabb**.
Anm. Alla som besökt en sträcklokal på hösten har upplevt behovet av ett artspecifikt namn på vår kusthäckande labbart *Stercorarius parasiticus*. Av ett par olika föreslagna lösningar väljer Tk det kortare namnet kustlabb.

Gråtrut delas upp i fyra arter: **gråtrut**, *Larus argentatus*, med förekomst i nordvästra Europa, **medelhavstrut**, *Larus michahellis*, med förekomst i Medelhavet och östra Atlanten, **kaspisk trut**, *Larus cachinnans*, med förekomst från Svarta havet till Kaspiska havet, respektive **armenisk trut**, *Larus armenicus*, med förekomst i Mellersta Östern.
Anm. Uppdelningen i fyra arter grundar sig på skillnader i morfologi, läten, spelbeteenden samt relativt väl fungerande reproduktiva barriärer i kontaktområdena. De genetiska skillnaderna är förhållandevis små, vilket visar att artuppdelningen är av evolutionärt sett färskt datum. Den nordamerikanska gråtruten *smithsonianus* samt de östsibiriska formerna *vegae* och *mongolicus* är under fortsatt utredning inom Tk. Vi avviker därmed i det senare fallet från TAC:s rekommendation att separera såväl *smithonianus* som *vegae* och *mongolicus*.

Larus argentatus barabensis får vetenskapliga namnet *Larus* ***fuscus*** *barabensis* ”stäpptrut”.
Anm. Den tundralevande formen *heuglini* förs tills vidare till silltrutskomplexet, och heter således *Larus fuscus heuglini*, ”tundratrut”. Båda dessa former är under fortsatt utredning.

Skäggtärna får vetenskapliga namnet *Chlidonias* ***hybrida***.

Marmoralka delas upp i två arter: **marmoralka**, *Brachyramphus marmoratus*, med förekomst i nordöstra Stilla havet, respektive **långnäbbad marmoralka**, *Brachyramphus perdix*, med förekomst i nordvästra Stilla havet och ett europeiskt fynd (Schweiz).
Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi och genetiska data.

Papegojalka får vetenskapliga släktnamnet ***Aethia*** och heter alltså *Aethia psittacula*.

Fjälluggla får vetenskapliga namnet ***Bubo scandiacus***.
Anm. Nyare genetiska och osteologiska studier visar att fjällugglan är mycket nära släkt med berguven. De skillnader som kan påvisas bedöms utgöra anpassningar till den arktiska miljön snarare än bevis för avlägset släktskap.

Sandökenlärka får vetenskapliga namnet *Ammomanes* ***cinctura***.

Båglärka får svenska namnet **härfågellärka**.

Anm. Kärt barn har många namn. Utöver båglärka och härfågellärka förekommer även ”ökenlöplärka” i litteraturen som svenskt namn på *Alaemon alaudipes*. Med tanke på att inget namn ännu hunnit etablera sig som överlägset vanligast i bruk finns ännu tillfälle att ändra till ett träffande namn. Tk finner att fördelarna med en anslutning till det engelska namnet ”Hoopoe Lark” överväger. Flera ökenlevande lärkarter löper raskt och ihärdigt, inte minst sandökenlärkan, och ingenting i härfågellärkans utseende eller beteende associerar till en båge (vare sig näbbform eller flyktsätt).

Hussvala får vetenskapliga namnet *Delichon* ***urbicum***.

Bergrödstjärt får vetenskapliga namnet *Phoenicurus* ***erythrogastrus***.

Svarthakad buskskvätta får vetenskapliga namnet *Saxicola* ***torquatus***, den sibiriska rasen namnet ***maurus***, den armeniska ***armenicus*** och den kaspiska ***variegatus***.
Anm. Underlaget för en eventuell uppdelning av den vida utbredda och polymorfa arten *Saxicola torquatus* i två eller flera arter anses för närvarande vara ofullständigt.

Gråkindad skogstrast delas upp i två arter: **gråkindad skogstrast**, *Catharus minimus*, med förekomst över norra Nordamerika, respektive **bicknellskogstrast**, *Catharus bicknelli*, med förekomst i östligaste Nordamerika.
Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig främst på morfologiska och genetiska skillnader, skillnader i sång samt avsaknad av mellanformer.

Fältsångare delas upp i två arter: **fältsångare**, *Acrocephalus agricola*, med förekomst från östra Europa till Centralasien, respektive **amursångare**, *Acrocephalus tangorum*, med förekomst i östligaste Asien.
Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig främst på skillnader i morfologi samt genetiska data.

Trastsångare delas upp i två arter: **trastsångare**, *Acrocephalus arundinaceus*, med förekomst i Europa och västra Asien, respektive **kinesisk trastsångare**, *Acrocephalus orientalis*, med förekomst i östra Asien.
Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi, inklusive juvenil dräkt.

Eksångare delas upp i två arter: **eksångare**, *Hippolais pallida*, med förekomst från centrala och östra Medelhavsområdet till västra Asien, respektive **macchiasångare**, *Hippolais opaca*, med förekomst i nordvästra Afrika och på Iberiska halvön.
Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi, vokalisering, beteende och genetiska data. De flesta svenskar förknippar säkert den gamla sammanslagna arten eksångare med den nya arten *H. pallida* med utbredning i sydöstra Europa, hela Turkiet och stora delar av Centralasien. Det är också främst denna form som stundom förflyger sig till övriga delar av Europa. Det kan därför finnas skäl att behålla det invanda namnet eksångare för *pallida*, trots att namnet inte är invändningsfritt. Tk väljer att bilda namnet macchiasångare för den nya arten *opaca*, syftande på biotopen som den ofta träffas i, blandad, vildvuxen snårskog i mediterran miljö.

Gråsångare delas upp i två arter: **stäppsångare**, *Hippolais caligata*, med förekomst i östligaste Europa och västra Asien, respektive **saxaulsångare**, *Hippolais rama*, med förekomst i Centralasien.

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på morfologi, vokalisering (sång samt vissa lockläten), ekologi, genetiska data samt delvis sympatrisk utbredning. Namnet ”gråsångare” är inte så träffande för någondera av dessa ljusbruna fåglar. Istället föreslås två helt nya namn som knyts an till favoritbiotoperna, för *caligata* stäppen med sin mycket låga busk- och risvegetation (ofta spirea), för *rama* den högre saxaulvegetationen i sand- eller leröken. (Saxaul är ett ökenlevande träd med utbredning i Centralasien.)

Sardinsk sångare delas upp i två arter: **sardinsk sångare**, *Sylvia sarda*, med förekomst på Korsika och Sardinien, respektive **balearisk sångare**, *Sylvia balearica*, med förekomst på Balearerna (Mallorca, Ibiza).

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi, vokalisering och genetiska data.

Ökensångare delas upp i två arter: **ökensångare**, *Sylvia nana*, med förekomst i Asien, respektive **saharasångare**, *Sylvia deserti*, med förekomst i Nordafrika.

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi och sång.

Mästersångare delas upp i två arter: **herdesångare**, *Sylvia hortensis*, med förekomst runt västra Medelhavet, respektive **mästersångare**, *Sylvia crassirostris*, med förekomst runt östra Medelhavet.

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på små men ~~konsistenta~~ konstanta skillnader i morfologi samt tydliga skillnader i sång och genetiska data. Eftersom det är den östliga formen *crassirostris* som har en mera sammansatt och vacker sång, ibland påminnande om sydnäktergalens, är det rimligt att knyta namnet mästersångare till denna. Den västliga *hortensis*, med en betydligt monotonare och enklare sång, får namnet herdesångare anspelande såväl på miljö som de enklare, djupa visseltonerna i sången.

Bergsångare delas upp i två arter: **bergsångare**, *Phylloscopus bonelli*, med förekomst i sydvästra Europa, respektive **balkansångare**, *Phylloscopus orientalis*, med förekomst i sydöstra Europa och västra Turkiet.

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi, vokalisering (sång såväl som lockläte) samt genetiska data. För stabilitetens skull bibehålls namnet bergsångare på den västliga formen i artparet – den talrikaste av de två, och den med mest vidsträckt utbredning. Dock skall sägas att den inte är någon utpräglad bergsfågel annat än möjligen i södra delen av utbredningsområdet.

Gransångare delas upp i fyra arter: **gransångare**, *Phylloscopus collybita*, med förekomst i Europa och Sibirien, **kanariegransångare**, *Phylloscopus canariensis*, med förekomst på Kanarieöarna, **iberisk gransångare**, *Phylloscopus ibericus*, med förekomst främst på Iberiska halvön, respektive **berggransångare**, *Phylloscopus sindianus*, med förekomst i sydvästra Asien.

Anm. Uppdelningen i fyra arter grundar sig på skillnader i morfologi, vokalisering och genetiska data. Med nuvarande kunskaper finns inte fog för en artuppdelning mellan *collybita* i Europa och *tristis* i Sibirien. Berggransångaren i Pamir och Himalaya, *Ph. s. sindia-*

nus, och den i Kaukasus och östligaste Turkiet, *Ph. s. lorenzii*, hålls tills vidare samman som en art på grund av snarlik morfologi, men släktskapen dem emellan är ännu dåligt utredd.

Brandkronad kungsfågel delas upp i två arter: **brandkronad kungsfågel**, *Regulus ignicapilla*, respektive **madeirakungsfågel**, *Regulus madeirensis*, med förekomst på Madeira.
Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi, struktur, vokalisering samt genetiska data. Lägg märke till den ändrade stavningen av brandkronad kungsfågels vetenskapliga namn, *R.* ***ignicapilla***.

Mindre flugsnappare delas upp i två arter: **mindre flugsnappare**, *Ficedula parva*, med förekomst i Europa och västra Sibirien, respektive **taigaflugsnappare**, *Ficedula albicilla*, med förekomst främst i centrala och östra Sibirien.
Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi (inklusive honlik vinterdräkt hos adulta hanar samt avsaknad av ungfågellik dräkt hos ettåriga hanar), vokalisering, genetiska data samt delvis sympatrisk utbredning.

Svartvit flugsnappare delas upp i två arter: **svartvit flugsnappare**, *Ficedula hypoleuca*, med förekomst i Europa, respektive **atlasflugsnappare**, *Ficedula speculigera*, med förekomst i nordvästra Afrika (bl.a. Atlasbergens sluttningar).
Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi (huvudsakligen hos hannar, men även många honor), vokalisering och genetiska data.

Blåmes delas upp i två arter: **blåmes**, *Parus caeruleus*, i Europa och västra Asien, respektive **koboltmes**, *Parus teneriffae*, med förekomst på Kanarieöarna och i nordvästra Afrika.
Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi, vokalisering samt genetiska data.

Svartkronad tchagra får vetenskapliga namnet *Tchagra* ***senegalus***.

Isabellatörnskatans nominatras, *Lanius i. isabellinus*, är den som häckar i Mongoliet och delar av Altai och nordligaste Kina (tidigare '*L. i. speculigerus*'). Rasen som häckar i västra Kina (Tarimbäckenet) får vetenskapliga namnet *L. i. arenarius* (tidigare '*L. i. isabellinus*'). Rasen som häckar i stora delar av Kazakstan är oförändrat *L. i. phoenicuroides*.

Varfågel delas upp i två arter: **varfågel**, *Lanius excubitor*, med förekomst från norra och centrala Europa österut genom Sibirien och Nordamerika, respektive **ökenvarfågel**, *Lanius meridionalis*, med förekomst i sydvästra Europa och Nordafrika österut till Centralasien.
Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på små men konstanta skillnader i morfologi, beteende, biotopval och på delvis sympatrisk utbredning. Medan vår svenska varfågel *Lanius excubitor* överallt inom sitt utbredningsområde söker sig till skogsmyrar, hyggen och hedar häckar den sydliga släktingen *Lanius meridionalis* nästan genomgående i ökenbiotoper eller ökenartade, karga, öppna landskap. Det finns i dag inget stöd för en ytterligare artuppdelning med artstatus för formen *pallidirostris*, utan denna hålls kvar som en ras av ökenvarfågel.

Citronsiska delas upp i två arter: **citronsiska**, *Serinus citrinella*, med förekomst på europeiska fastlandet, respektive **korsikansk siska**, *Serinus corsicanus*, med förekomst på Korsika.

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på skillnader i morfologi, vokalisering samt genetiska data. Lägg märke till stavningen av korsikanska siskans vetenskapliga namn, ***corsicanus***.

Brunsidig busksparv delas upp i två arter: **brunsidig busksparv**, *Pipilo erythrophthalmus*, med förekomst i östra Nordamerika, respektive **fläckig busksparv**, *Pipilo maculatus*, med förekomst i västra Nordamerika.

Gulbrynad grässparv får vetenskapliga släktnamnet ***Passerculus***.

Rävsparv får vetenskapliga släktnamnet ***Passerella***.

Sångsparv får vetenskapliga släktnamnet ***Melospiza***.

Hussparv delas upp i två arter: **bergsparv**, *Emberiza striolata*, med förekomst i Mellersta Östern samt delar av nordöstra Afrika och västra Asien, respektive **hussparv**, *Emberiza sahari*, med förekomst i nordvästra Afrika.

Anm. Uppdelningen i två arter grundar sig på tydliga skillnader i morfologi och vokalisering (Kirwan & Shirihai in prep.).

Nordlig trupial delas upp i tre arter: **baltimoretrupial**, *Icterus galbula*, med förekomst i östra Nordamerika, **svartryggad trupial**, *Icterus abeillei*, med förekomst i Mexiko, respektive **bullocktrupial**, *Icterus bullockii*, med förekomst i västra Nordamerika.

Kornsparv återfår vetenskapliga släktnamnet ***Emberiza*** och heter alltså *Emberiza calandra*.

Anm. Två olika nya genetiska studier av kornsparven visar att den i alla avseenden utom ruggningsstrategin är en *Emberiza* och ej bör placeras i eget släkte. Ruggningsmönster bedöms vara sentida anpassningar eller i viss mån resultatet av ”evolutionära tillfälligheter”, varför de ofta har begränsat värde som taxonomiskt kriterium.

Framtiden

Tk arbetar vidare med ytterligare frågeställningar och har för närvarande ett antal arter under utredning. Arbetet sker i nära kontakt med övriga kommittéer inom TAC, och Tk kommer att hålla SOF:s medlemmar fortlöpande underrättade om eventuella beslutade ytterligare förändringar.

Litteratur

Alström, P. (1997) Vad är en art? Olika artbegrepp inom ornitologin. *Vår Fågelvärld*, 56 (8): 6–15.

David, N. & Gosselin, M. (2000) The supposed significance of originally capitalized species-group names. *Bull. Brit. Ornithol. Club* 120: 261–266.

David, N. & Gosselin, M. (2002a) Gender agreement of avian species names. *Bull. Brit. Ornithol. Club* 122: 14–49.

David, N. & Gosselin, M. (2002b) The grammatical gender of the avian genera. *Bull. Brit. Ornithol. Club* 122: 257–275.

Helbig, A. J., Knox, A. G., Parkin, D. T., Sangster, G. & Collinson, M. (2002) Guidelines for assigning species rank. *Ibis* 144: 518–525.
Kirwan, G. & Shirihai, H. (in prep.) Species limits within house buntings. *Dutch Birding*.
Mayden, R. L. (1997) A hierarchy of species concepts: the denouement in the saga of the species problem. In *Species: The units of biodiversity*. Eds M. F. Claridge, H. A. Dawah & M. R. Wilson. Chapman & Hall, London.
Nilsson, L. (2002) Artbegreppet. BSC, PSC eller kanske MSC. *Vår Fågelvärld,* 61 (4): 15–22.
Nilsson, L. (2003) Arter och underarter. Senaste nytt på artbegreppsfronten. *Vår Fågelvärld,* 62 (1): 11–15.
Olsson, U. (1995) Artbegreppet. Mellan taxonomi och verklighet, *Vår Fågelvärld*, 54 (6–7): 23–26.
de Queiroz, K. (1998) The general lineage concept of species, species criteria, and the process of speciation. A conceptual unification and terminological recommendations. In *Endless forms*. Eds D. J. Baker & S. H. Baerlocher. Oxford Univ. Press, Oxford.
de Queiroz, K. (1999) The general lineage concept of species and the defining properties of the species category. In R. A. Wilson Ed. *Species: new interdisciplinary essays*. MIT Press, Cambridge.
SOF (1995) *Holarktis fåglar*. Red. N Kjellén & U. Olsson. *Vår Fågelvärld*, suppl. 23.

Björn Anderson, Legend Garden Villas, House 5-30, No 89 Capital Airport Road, 101300 Beijing, People's Republic of China

Lars Svensson, Runebergsgatan 4, S-114 29 Stockholm

Denna rapport 1 från Taxonomikommittén publicerades i Vår Fågelvärld nr 8, 2003, sid 6-12.